

ОӘЖ 342.7

Жампеисов Даурен Абильтаевич

аға оқытушы, Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университеті, Семей қ.
e-mail: daurxxvek@bk.ru

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КӨШІ-ҚОН ЗАҢНАМАСЫНЫҢ
ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫ (1990-1991 ЖЖ.)**

Мақалада 1990-1991 жылдары Қазақстан Республикасында көші-қон заңнамасының қалыптасуы мен дамуы мәселелері қарастырылады. Республикадағы көші-қон үдерістерін реттеуге бағытталған негізгі нормативтік құқықтық актілердің талдауы келтірілген. Сонымен қатар мақалада қазіргі кезде де өзекті болып табылатын прогрессивті құқықтық нормаларға назар аударылады.

Түйін сөздер: көші-қон, көшіп-қонушы, құқықтық реттеу, көшіп келу, көшіп кету, репатриация.

В статье рассматриваются вопросы становления и развития миграционного законодательства в Республике Казахстан в 1990-1991 гг. Приводится анализ основных нормативных правовых актов, действие которых было направлено на регулирование миграционных процессов в республике. Также в статье выделены прогрессивные правовые нормы, которые актуальные и в настоящее время.

Ключевые слова: миграция, мигрант, правовое регулирование, иммиграция, эмиграция, репатриация.

The article discusses the formation and development of migration legislation in the Republic of Kazakhstan in 1990-1991. The analysis of the main regulatory legal acts, the action of which was aimed at regulating migration processes in the republic, is given. The article also highlights progressive legal norms that are relevant in modern times.

Keywords: migration, migrant, legal regulation, immigration, emigration, repatriation.

Еркін жүріп-тұру және тұрғылықты мекенді өз қалауынша таңдап алу азаматтардың конституциялық құқықтарының бірі болып табылады.

Қазақстанда халықтың көші-қоның реттеу бойынша заңнаманың дамуын егемендік алғаннан кейін бастау қажет, өйткені дәл осы уақыттан бастап өзінің ішкі және сыртқы саясатын дербес анықтайтындығын мәлімдеді.

Ол 1990 жылы 25 қазанда қабылданған Мемлекеттік егемендік туралы Декларацияның барлық нормаларынан байқалып тұрды, әсіресе мемлекеттік өкімет билігі үстем, дербес, толық болатыны, Қазақ ССР территориясында, оның өз еркімен Одаққа берген мәселелерін қоспағанда, Қазақ ССР Конституциясы мен заңдарының үстемдігі орнатылатыны, оларды барлық мемлекеттік органдар, кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдар, азаматтар мен азаматтығы жоқ адамдар сақтауға және орындауға тиіс екендігі, Қазақ ССР-і өз территориясында Республиканың егеменді құқықтары мен Конституциясын бұзатын Одақтың заңдары мен оның жоғары органдарының басқа да актілерінің қолданылуын тоқтата тұруға құқылы болғандығы [1] жөніндегі нормалар құқықтық саладағы дербестікті нақты айқындады.

Оған қоса Декларацияда Қазақ ССР-і Республика ішіндегі, Республика мен басқа

республикалар арасындағы көшу-қону процестерін реттеп отыратыны туралы норма көші-қон саласын заңнамалық реттеуге негіз салды.

1990 жылғы 15 желтоқсандағы «Халықты жұмыспен қамту туралы» Қазақ ССР Заңында шарасыз көшіп-қонушылар жайлы айтылған. Заң халықтың әлжуаз топтарына, соның ішінде шарасыз көшіп-қонушыларға жұмысқа орналастыруға кепілдік берген [2]. Дәл осы норма 1991 жылғы 28 маусымдағы «Қазақ ССР мемлекеттік жастар саясаты туралы» Қазақ ССР Заңында қайталанды. Осы Заңның 11 бабында 30 жасқа дейінгі шарасыз көшіп-қонушыларға жұмысқа орналастыруға кепілдік берілген [3].

Жоғарыда аталған заң нормасы өзінің көрінісін заңға тәуелді актіде де тапты. Жұмыспен қамту мемлекеттік қызметі шарасыз көшіп-қонушыларды жұмыспен қамтуға жәрдем көрсету жұмыс орындарын квоталау құралы арқылы көзделді [4].

Оған қоса тағы да бір маңызды нормалардың бірі – ол «Халықты жұмыспен қамту туралы» заңның 12 бабында бекітілген шетелде жұмыс істеу құқығы еді. Оған сәйкес әрбір азамат шетелде уақытша болу кезінде жұмыс істеуге және мемлекеттік жұмыспен қамту қызметінен делдалдық көмек сұрауға құқылы болды [2]. Осы нормада көрсетілген мемлекеттік жұмыспен қамту қызметінің

делдалдық көмегіарқылы 1990-шы жылдары қазақстандықтардың Оңтүстік Кореяға жұмысқа баруға мүмкіндіктері пайда болды. Бірінші кезеңде қазақстандықтарға Оңтүстік Кореяда айына 300-900 АҚШ доллары ұсынылды. Бірақ бірнеше жыл бұрын Оңтүстік Корея еңбек визаларын тек Қазақстанның этникалық кәрістеріне ғана бере бастады [5].

Кейін осы норма қолданыстағы «Халықты жұмыспен қамту туралы» заңында өзгеріске ұшырап, шетелде жұмыс іздеу делдалдық қызметі мемлекеттік жұмыспен қамту орталықтарынан жеке меншік ұйымдарға берілді. Бірақ оның кемшіліктері де белгілі болды.

Қазақ мемлекеті өз егемендігін жариялағаннан кейін басқа егеменді елдермен халықаралық шарттар жасаса бастады. Ең алғашқы шарттар -1990 жылы 21 қарашада Ресеймен [6], 1991 жылы 11 қаңтарда Беларусьпен [7], 1991 жылы 18 ақпанда Қырғызстанмен [8] және 1991 жылы 20 ақпанда Украинамен [9] жасасқан болатын. Осы және өзге де шарттар біртіндеп егеменді еліміздегі қолданылатын құқықтың құрамын толықтыра бастады. Тараптар үйлестіруші институттар арқылы тең құқылы негізде жүзеге асатын бірлескен қызмет саласына, бірқатар сұрақтардың ішінде көші-қон саясатының сұрақтарын да жатқызған болатын.

Халықаралық шарттарға қоса көші-қон мәселелерін реттейтін тиісті заңдар да қабылдана бастады.

1991 жылғы 13 ақпандағы «Қазақ ССР ауыл, село және агроөнеркәсіптік кешеннің даму басымдығы туралы» Қазақ ССР Заңында ауыл, село және қаланың еңбек ресурстарының оптималды балансын құру мақсатында нысаналы демографиялық және көші-қон саясатын өткізу көзделген болатын. Оған қоса халықтың көші-қонының факторларының ішінде инфрақұрылымның маңыздылығын есепке ала отырып, ауыл, селоның әлеуметтік инфрақұрылымын және агроөнеркәсіптік кешеннің даму бағдарламаларын қаржыландыру кезінде тұрғын үй және әлеуметтік-мәдени нысандарға, ауыл шаруашылығы өнімдерін өндеу мен сақтау, жерлерді мелиорациялау, электрлендіру, газдандыру, сумен жабдықтау, жылумен жабдықтау жүйелерін, байланыс құралдарын және жол желісін дамытуға басымдық берілді. Тіпті қазіргі заманғы инфрақұрылымды

құруды қамтамасыз ететін нормативтерді орнату да көзделген болатын [10].

Дәл сол күні қабылданған «Қазақ ССР ауыл, село және агроөнеркәсіптік кешеннің даму басымдығы туралы» Қазақ ССР Заңын күшіне енгізу туралы» Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің 1991 жылғы 13 ақпандағы қаулысы этникалық репатриация тақырыбы тікелей алғаш рет жазылған құжат болатын және бастапқыда босап жатқан ауыл жері халқының орнын толтыру шараларының бірі ретінде көзделген болатын. Онда Қазақ ССР Министрлер Кабинетіне 1991 жылдың 1 шілдесіне дейін басқа одақтық республикалар мен шет елдерден ауылдық жерлерде жұмыс істеуге ниет білдірген жергілікті ұлт өкілдерін Қазақ ССР-іне көшірудің тәртібі және шарттары туралы мәселені қарастырып, шешім қабылдау тапсырылған еді [11].

Бірақ, белгіленген уақыттан біраз кешігіп, Қазақ ССР Министрлер Кабинеті 1991 жылы 18 қарашада «Басқа республикалар мен шет елдерден ауылдық жерлерде жұмыс істеуге ниет білдірген жергілікті ұлт өкілдерін Қазақ ССР-іне көшірудің тәртібі және шарттары туралы» қаулыны қабылдайды [12]. Осы құжат егеменді елдің тарихындағы алғаш рет ұйымдастырылған көші-қонның құқықтық негіздерін қалады.

1991 жылғы 4 маусымдағы Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің қаулысында республикадағы көші-қонның өзекті әлеуметтік-экономикалық факторларын сипаттай келе, ұлтаралық қатынастардың шиеленуі, халықтың кейбір топтарының тұрғылықты жерінен шарасыз көші-қоны, республикадағы көші-қонның жоғары жылжымалы болуы және халықтың кетуін [13] көрсете отырып, өзекті мәселелерді шешуге бағытталған бірқатар шаралар ұсынылады. Осы құжатта «жұмыс күші артық өңірлер» деген аталым алғаш рет қолданылған болатын. Кейін осы және «жұмыс күші тапшы өңірлер» аталымдары мемлекеттік құжаттарда жиі кездесетін болады.

1991 жылғы 7 маусымдағы Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің қаулысына сәйкес таяуда құрылған Еңбек министрлігінің негізгі міндеттері мен қызметінің басты бағыттарында республика ішіндегі және халықтың сыртқы көші-қонын реттеу бойынша шараларды жүзеге асыру және жағдайын талдау бекітілді [14]. Сонымен осы кезден бастап алғаш рет халықтың көші-қонын

реттейтін жауапты мемлекеттік орган анықталды.

Осы Қаулы шыққан соң ғана біраз кешігіп, 1991 жылы 25 маусымда заң деңгейінде республика ішіндегі және халықтың сыртқы көші-қоның реттеу бойынша жағдайды талдау, шараларды анықтау және жүзеге асыру өкілеттілігі Қазақ ССР Министрлер Кабинетіне бекітілді [15]. Сонымен, халықтың көші-қоның реттеу бойынша шараларды анықтау өкілеттілігі Қазақ ССР Министрлер Кабинетіне, ал нақты шараларды жүзеге асыру өкілеттілігі Еңбек министрлігіне бекітілді.

1991 жылы 28 маусымда Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің қаулысымен «Ауыл» әлеуметтік-экономикалық даму бағдарламасы бекітілді. Оны жүзеге асыру мақсатында 1991 жылы 11 қазанда Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің қаулысы қабылданды. Онда әлеуметтік және өндірістік саланың дамуының елеулі артта қалуы, еңбек, тұрмыс пен демалысының ауыр жағдайлары, олардың толық емес және біркелкі емес жұмыспен қамтылуы, ауыл халқының, әсіресе жастардың қала мен өнеркәсіп орталықтарына елеулі кетуін тудыратыны, осыған байланысты көптеген аудандарда кадрлардың үлкен тапшылығының үнемі сезілуі, ал әлеуметтік шиеленісушіліктің күшеюі [16] туралы айтылған болатын. Осыдан егеменді мемлекеттің алғашқы кезеңінде де үлкен көші-қон үдерістерінің болып жатқаны нормативтік құжаттарда көрініс тапқанын және оған мемлекет тарапынан арнайы көңіл бөлінгенін байқауға болады.

Осы құжатта көші-қонның факторларының ішінде инфрақұрылымдық факторының маңызы зор екендігіне тағы бір мәрте байқауға болады. Онда ауылдың жағдайын сипаттай келе былай делінген: «Елді мекендердің басым көпшілігінде әлеуметтік инфрақұрылым қарабайыр, артта қалып отыр. Ауылдық елді мекендерді әлеуметтік орналастыруда айтарлықтай қарама-қайшылықтар бар. Бірқатар жерлерде тұрғын үйлердің, жолдардың үнемі жетіспеушілігі байқалады, мәдени, тұрмыстық, медициналық және сауда қызметтермен қамтамасыз ету деңгейі төмен деңгейде қалып отыр. Көптеген елді мекендер сумен жабдықталмаған, газдандырылмаған, жылумен жабдықтау және инженерлік желілер нашар дамыған.

Ауылдық жерлердегі мектепке дейінгі мекемелерге деген қажеттілік тек 54 пайызға қанағаттандырылған, орта мектептерде

шамадан тыс жүктемелерге жол берілген, аурухана төсек-орындарының көп бөлігі бейімделген және апаттық жағдайдағы бөлмелерде орналасқан.

Тұтастай алғанда ауылдар мен ауылдарды әлеуметтік нысандармен қамтамасыз ету орташа республикалық деңгейден 1,5 есе төмен. Шағын елді мекендер, совхоздар мен колхоздардың бөлімшелері мен фермалары іс жүзінде дамымайды. Ауылдағы көптеген жұмысшылардың, әсіресе шопандар мен басқа да малшылардың өмір сүру деңгейі ең қарапайым нормалардан төмен» [16].

Оған қоса осы құжатта тағы да маңызды ережелердің бірі ол шетелде тұратын этникалық қазақтарды республикаға көшіріп әкелуіне жағдай жасау туралы. Ол туралы былай делінген: «Сондай-ақ, өз отанына оралуды және ауылда жұмыс істеуге шешім қабылдаған шетелде тұратын қазақтарды қоныс аудару тәртібі мен жағдайларын жасау, осы тұлғалардың қоныс аударуы мен өмірін қамтамасыз ету жөніндегі басқа да қажетті нормативтік құжаттарды дайындау жоспарланған» [16].

1990 жылдан бастап көшіп келушілердің негізгі легі Монғолиядан болғандықтан, Қазақстан мен Монғолия арасында көші-қон бойынша бірнеше келісім жасалған болатын. Олардың ішінде 1991 жылғы 21 қыркүйектегі «Қазақ ССР Еңбек министрлігі мен Моңғолия Халықтық Республикасының Еңбек министрлігі арасындағы Еңбек нарығы, халықты жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісім» [17], 1992 жылғы 30 маусымдағы «Қазақстан Республикасы Еңбек министрлігі мен Моңғолияның Еңбек министрлігі арасындағы Еңбек нарығы және көші-қон үдерістерін реттеу саласындағы ынтымақтастық туралы келісім» [18], 1994 жылғы 2 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы Қазақстан Республикасына Еңбек шарттары бойынша келген тұлғалардың ерікті қоныс аударуы мен азаматтығы мәселелерін реттеу туралы шарт» [19].

Айта кететін бір жайт, еліміз тәуелсіздік алғанға дейін республика атауы өзгерген болатын. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының атауын өзгерту туралы Заңына сәйкес Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының атауы Қазақстан Республикасы болып өзгертілген болатын [20]. Осыған сәйкес осы кезден бастап

шыққан нормативтік құқықтық актілердің барлығы Қазақстан Республикасы атынан шыға бастады.

1991 жылы 16 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі Қазақстан халқының еркін білдіре отырып, Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігін салтанатты түрде жариялады.

Конституциялық заң Қазақстан Республикасы көші-кон процестерін реттеп отыратынын көрсетіп, Мемлекеттік егемендік туралы Декларациядағы норманы қайталады.

Конституциялық заңның 7 бабында жазылған «Қазақстан Республикасы жаппай қуғын-сүргін, күштеп ұжымдастыру кезеңдерінде, адамгершілікке жат өзге де саяси шаралар нәтижесінде Республика территориясынан кетуге мәжбүр болған адамдар мен олардың ұрпақтарының, сондай-ақ бұрынғы одақтас республикалар территориясында тұратын қазақтардың өз территориясына қайтып оралуы үшін жағдай жасайды» деген норма Декларацияда жоқ еді.

Сонымен, осы норма арқылы тек ауылдық жерлерде жұмыс істеуге ниет білдіргендерге ғана емес, тарихи Отанына көшкісі келетін барлық қазақтарға заңнамалық деңгейде ресми жол ашылды.

Тәуелсіз мемлекеттің халықаралық аренада алғашқы қадамдарының бірі ретінде Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына 1991 жылы 21 желтоқсанда қосылуы болды. Жалпы, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын құру туралы келісімнің мәтіні, соның ішіндегі көші-кон туралы норма да 1990 жылдан бастап жоғарыда көрсетілген уақытқа дейін Ресей, Беларусь, Қырғыстан, Украинамен жасасқан екіжақты келісімдегі нормалармен көпшілік тұстарында ұқсас болды.

«Қазақстан Республикасы жаппай қуғын-сүргін, күштеп ұжымдастыру кезеңдерінде, адамгершілікке жат өзге де саяси шаралар салдарынан Республика территориясынан кетуге мәжбүр болған адамдар мен олардың ұрпақтарының өз территориясына қайтып оралуы үшін, сондай-ақ басқа мемлекеттер территориясында тұратын қазақтар үшін жағдай жасайды» [21] деген норма 1991 жылы 20 желтоқсанда қабылданған Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы заңда қайталанды.

1991 жылы 30 желтоқсанда бекітілген Еңбек министрлігінің Ережесінде көші-кон үдерістерін басқару әдістерін әзірлеу және басқа республикалар мен шет елдерден жұмыс күшін экспорт-импортқа лицензия беру туралы норма алғаш рет пайда болды [22].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Қазақ Советтік Социалистік Республикасының Мемлекеттік егемендігі туралы декларация жөнінде» Қазақ ССР Жоғарғы Советінің 1990 жылғы 25 қазандағы № 307-ХІІ Қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
2. 1990 жылғы 15 желтоқсандағы «Халықты жұмыспен қамту туралы» Қазақ ССР Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
3. 1991 жылғы 28 маусымдағы «Қазақ ССР мемлекеттік жастар саясаты туралы» Қазақ ССР Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
4. «Әлеуметтік қорғауға мұқтаж және жұмысқа орналастыруда қиындық көретін тұлғаларды жұмысқа қабылдауды квоталау тәртібі туралы Ережені бекіту туралы» Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 4 қарашадағы №664 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
5. «Более 6 тысяч казахстанцев нелегально находится в Южной Кореи». Подробнее: <https://kursiv.kz/news/obschestvo/2018-04/bole-6-tysyach-kazakhstancev-nelegalno-nakhoditsya-v-yuzhnoy-koree>
6. 1990 жылғы 21 қарашадағы «Қазақ Советтік Социалистік Республикасы және Ресей Советтік Федеративтік Социалистік Республикасы арасындағы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
7. 1991 жылғы 11 қаңтардағы «Қазақ ССР және Беларусь ССР арасындағы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
8. 1991 жылғы 18 ақпандағы «Қазақ ССР және Қырғызстан Республикасы арасындағы достық және ынтымақтастық туралы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
9. 1991 жылғы 20 ақпандағы «Қазақ ССР және Украина ССР арасындағы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
10. 1991 жылғы 13 ақпандағы «Қазақ ССР ауыл, село және агроөнеркәсіптік кешеннің даму басымдығы туралы» Қазақ ССР Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
11. «Қазақ ССР ауыл, село және агроөнеркәсіптік кешеннің даму басымдығы туралы» Қазақ ССР Заңын күшіне енгізу туралы» Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің 1991 жылғы 13 ақпандағы №711 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
12. «Басқа республикалар мен шет елдерден ауылдық жерлерде жұмыс істеуге ниет білдірген жергілікті ұлт өкілдерін Қазақ ССР-іне көшірудің тәртібі және шарттары туралы» Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 18 қарашадағы №711 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
13. «1991 жылға Қазақ ССР халқын жұмыспен қамтудың мемлекеттік бағдарламасы туралы» Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 4 маусымдағы № 348 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры

14. «Қазақ ССР Еңбек министрлігінің сұрақтары» Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 7 маусымдағы № 363 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
15. «Қазақ ССР Министрлер Кабинеті туралы» Қазақ ССР 1991 жылғы 25 маусымдағы Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
16. «Ауыл» әлеуметтік экономикалық даму бағдарламасы туралы» Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің 1991 жылғы 28 маусымдағы №733 қаулысы туралы». Қазақ ССР Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 11 қазандағы №603 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
17. 1991 жылғы 21 қыркүйектегі «Қазақ ССР Еңбек министрлігі мен Моңғолия Халықтық Республикасының Еңбек министрлігі арасындағы Еңбек нарығы, халықты жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
18. 1992 жылғы 30 маусымдағы «Қазақстан Республикасы Еңбек министрлігі мен Моңғолияның Еңбек министрлігі арасындағы Еңбек нарығы және көші қон үдерістерін реттеу саласындағы ынтымақтастық туралы келісім». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
19. 1994 жылғы 2 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы Қазақстан Республикасына Еңбек шарттары бойынша келген тұлғалардың ерікті қоныс аударуы мен азаматтығы мәселелерін реттеу туралы шарт». [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
20. «Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының атауын өзгерту туралы» Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының 1991 жылғы 10 желтоқсандағы № 1000-ХІІ Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
21. «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Қазақстан Республикасының 1991 жылғы 20 желтоқсандағы Заңы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры
22. «Қазақстан Республикасы Еңбек министрлігінің Ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 1991 жылғы 30 желтоқсандағы №818 қаулысы. [Электронды ресурс] // «Заң» мәлімет қоры

Жампеисов Даурен Әбілтайұлы

PhD докторант

Лауазымы: Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университетінің азаматтық-құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы

Почталық мекен-жайы: индекс 071400, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Абай көшесі, 94

Ұялы тел.: 87472168221

Қазақстан Республикасында көші-қон заңнамасының қалыптасуы мен дамуы (1990-1991 жж.)

Жампеисов Даурен Абильтәевич

докторант PhD

Должность: старший преподаватель кафедры гражданско-правовых дисциплин Казахского гуманитарно-юридического инновационного университета

Почтовый адрес: индекс 071400, Республика Казахстан, г. Семей, ул. Абая, 94

Сот. тел: 87472168221

Становление и развитие миграционного законодательства в Республике Казахстан (1990-1991 гг.)

Zhampeissov Dauren Abiltayevich

PhD student

Position: Senior Lecturer, Department of Civil Law Disciplines of the Kazakh Humanitarian-Law Innovation University

Mailing address: index 071400, Republic of Kazakhstan, Semey, st. Abay, 94

Cells. ph: 87472168221

Formation and development of migration legislation in the Republic of Kazakhstan (1990-1991)